

Uniwersytet Rzeszowski
Kolegium Nauk Społecznych
Instytut Nauk Socjologicznych
Zakład Socjologii Rodziny i Problemów Społecznych
Aleja T. Rejtana 16 C
35-959 Rzeszów

Recenzja

w postępowaniu dotyczącym nadania stopnia doktora habilitowanego doktorowi Rolandowi Adamowi Dobrzeńickiemu-Łukasiewiczowi

(Uchwała nr 35 / 2023 / 2024 Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Socjologiczne Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 20 maja 2024 roku, w sprawie w powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne dra Rolanda Dobrzeńickiego-Łukasiewicza)

Wprowadzenie

Niniejsza recenzja w strukturze i charakterze odwołuje się do poradnika Rady Doskonałości Naukowej *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego* z 2021 r. (aktualizacja w 2023 r.). Artykuł 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571) wskazuje trzy przesłanki do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. *Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: 1) posiada stopień doktora; 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną*

realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Charakter recenzji określa natomiast sugestia Rady Doskonałości Naukowej: *Recenzje należy uznać za wyraz osobistej oceny, o charakterze eksperckim, wkładu osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w rozwój określonej dyscypliny naukowej albo artystycznej* (Rada Doskonałości Naukowej, *Postępowania...*, s. 68). W odniesieniu do dwóch przesłanek – posiadania stopnia doktora oraz wykazywania się istotną aktywnością naukową – recenzent ma za zadanie stwierdzenie stanu faktycznego oraz merytoryczne oszacowanie istotności aktywności naukowej. Najważniejszym zadaniem jest wypowiedź na temat osiągnięcia naukowego, stanowiącego znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny. Te elementy wniosku habilitacyjnego zostaną omówione po uwagach dotyczących kolejnych przesłanek.

Sylwetka Habilitanta

Z przedłożonych przez Habilitanta dokumentów wynika, że:

- ukończył studia w 1997 r. – magister socjologii, Uniwersytet Szczeciński, kierunek politologia i nauki społeczne, specjalność: socjologia;
- w 2003 r. uzyskał stopień – kandydat nauk socjologicznych KTP nr 001157, Moskiewska Akademia Humanistyczno-Socjalna w Moskwie, Ministerstwo Edukacji Federacji Rosyjskiej (zaświadczenie nr 6121, dyplom równoważny z polskim dyplomem – doktor nauk humanistycznych).
- Habilitant posiada także liczne (wymienił 12 różnych form), dodatkowe kwalifikacje, tzn. ukończył studia podyplomowe, kursy, szkolenia.

Dr R.A. Dobrzeńcki-Łukasiewicz podaje, że pracował/-uje w następujących szkołach wyższych:

- 1.10.2013 do nadal – Akademia Humanistyczna Vistula – wykładowca;
- 1.02.2006 do nadal – Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie – adiunkt;

- 18.09.2010-30.09.2013 – Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie – wykładowca;
- 1.09.2006-13.09.2009 – Pedagogium, Wyższa Szkoła Pedagogiki Resocjalizacyjnej w Warszawie – adiunkt;
- 2.02.2005-30.06.2009 – Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie – adiunkt.

Habilitant jest nie tylko badaczem i dydaktykiem, posiada również doświadczenie praktyczne, co wykazał w autoreferacie, podając kilka miejsc pracy, w których był albo jest nadal zatrudniony: Sąd Rejonowy w Wołominie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, Zielonkowskie Forum Samorządowe, Izba Celna w Warszawie Referat Kontroli Wewnętrznej i Audytu Wewnętrznego oraz Referat Karny Skarbowy, Izba Celna w Szczecinie Oddział Celny w Świnoujściu Referat Karny Skarbowy.

Aktywność naukowa

Główne zainteresowania naukowo-badawcze dra Rolanda A. Dobrzeńckiego-Łukasiewicza, które Habilitant wskazał w autoreferacie, **cytuje:** „oscylują wokół problematyki wykluczenia i jego skrajnej postaci jaka jest bezdomność. W ramach tego obszaru podejmowałem i podejmuję badania, poniżej niektóre z publikacji pobadawczych. Szerszy obraz publikacji zawarty jest w dokumencie dorobek naukowy”. Habilitant wskazał następujące pola badawcze, **cytuje:**

1. *„Bezdomność byłych pracowników przedsiębiorstw gospodarki morskiej. Opublikowane w Families of seamen in the period of political changes and today – homelessness issues, Brill Publishers Netherlands 2023.*
2. Szerokie opracowanie na podstawie badań ilościowych i jakościowych dotyczące środowiska osób bezdomnych wraz z autorską definicją bezdomności o charakterze transgranicznym *„Poławiacze pereł” czyli bezdomność i eurobezdomność w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, 2016

3. Bezdomność i bezdomność emigrantów w Europie szczególnie po 2004 roku. Z uwypukleniem teorii nie-miejsc Marca Auge. Publikowałem z tego zakresu zarówno w Polsce jak i za granicą, między innymi *Bezdomność emigranta w koncepcji innego-obcego*, Uniwersytet Humanistyczny, Riwne 2014 a także *Dom w świadomości i dążeniach emigranta, wprowadzenie do zagadnień nie-miejsc* Biuletyn Humanistyczny Ukraina 2013, oraz *Nie – miejsca bezdomnych emigrantów* [w:] *Współczesne polskie migracje strategie – skutki społeczne – reakcja państwa* (red.) M. Lesińska, M. Okólski wydawnictwo UW (powinno być Wydawnictwo!).
4. Aktywizacja i reintegracja społeczna osób bezdomnych. Badania w tym zakresie zaowocowały publikacjami *Praca jako element reintegracji społecznej*, Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie 2016. A także zawierające element rezyliencji rodzin ubogich i bezdomnych w pracach *Niepełnosprawność w rodzinie –kontekst wykluczenia społecznego* [w:] *Niepełnosprawność w rodzinie –wybrane problemy* M. Dudek, M. Murat, A. Słodicka (red.) Warszawa 2012” (brakuje wydawnictwa!).

W wykazie publikacji Habilitant przedstawia liczniejsze publikacje, jednak w autoreferacie nie porządkuje ich w obrębie zakreślonych pól badawczych. Odczytuję, iż w autoreferacie uwypuklone zostały: (1) problem bezdomności, także (2) bezdomności emigrantów, ponadto (3) aktywizacja, praca w kontekście reintegracji społecznej (i zawodowej?) i (4) niepełnosprawność w rodzinie. Odnosząc się natomiast do wykazu publikacji (1 wskazane przez Habilitanta osiągnięcie naukowe i 59 wykazanych pozycji) dostrzegam wyodrębniające się pola badawcze: (1) problem bezdomności, także wolontariat i streetworking, zagadnienia w polu pomocy społecznej i pracy socjalnej (2) studia nad rodziną, w tym piecza zastępcza, osoba z niepełnosprawnością w rodzinie, problem przemocy, a także nieliczne teksty (3) studia nad młodzieżą. Habilitant jest również współautorem monografii wpisującej się w pole badań w zakresie nauk prawnych i nauk o bezpieczeństwie (**cytuje:** Ryszard Szynowski, Jerzy Andrzej Wojciechowski, Marcin Wielec, Roland Łukasiewicz, Krzysztof Gruszczyński,

Paweł Sobczyk, Piotr Stanisław, „The law and the security challenges Europe after the NATO and UE Enlargements”, Akademia obrony Narodowej, Warszawa 2014 – powinno być Akademia Obrony Narodowej!).

Dr R.A. Dobrzeński-Łukasiewicz przygotowuje ponadto recenzje do kilku periodyków, recenzje publikacji naukowych, publikacje popularnonaukowe. Wygłosił 78 referatów podczas konferencji naukowych, zorganizowanych m.in. w: Warszawie, Szczecinie, Pułtusku, Wrocławiu, Krakowie, Markach, Płońsku, Jachrance, Serocku, Tłuszczu, Zielonce, Gdańsku, Lublinie, a także w Pradze, Mediolanie, Weilburgu (Niemcy), Berlinie i Londynie oraz w Samarze (Rosja).

Kandydat wykazał również aktywność w zakresie organizowania konferencji i redagowania czasopism. Uczestniczył w programie finansowanym przez Unię Europejską pod nazwą „ETIMOS międzynarodowy program edukacyjny przeciwdziałający wykluczeniu edukacyjnemu i „drop out” (potwierdzenie – skan w dokumentacji, publikacje w wykazie punkt 55 i 56). Jest członkiem licznych organizacji pozarządowych (punkt H autoreferatu), nie są to jednak organizacje / towarzystwa naukowe z zakresu nauk socjologicznych. Ponadto wykazuje aktywność w zakresie: prac organizacyjnych w uczelni, kieruje Katedrą Pedagogiki, opiekuje się studenckim kołem naukowym, popularyzuje naukę, prowadzi zajęcia ze studentami (26 różnych przedmiotów), kieruje pracami licencjackimi i magisterskimi. Odbył wizytę studyjną w Wielkiej Brytanii. Nie odnalazłam informacji na temat odbytych staży naukowych.

Habilitant podaje, że uczestniczył w: (cytuje) „Zainteresowania badawcze i metodologiczne realizowałem także podczas organizacji badań w projektach grantowanych między innymi w ramach badań na potrzeby projektu grantowego pt. *Kondycja psychiczna społeczeństwa polskiego a samobójstwa*. NCN nr 5156/B/P01/2011/40 Opracowywałem analizy statystyczne do rozdziałów obejmujących problematykę bezrobocia i procesów migracyjnych oraz samobójstw i migracji – *Emigracja zarobkowa a samobójstwa oraz bezrobocie a samobójstwa* (nie odnalazłam potwierdzenia w dokumentacji, w folderze

noszącym tytuł 13. „Uczestnictwo w projektach grantowych”, domyślam się – punkt 1 i 2 w wykazie publikacji, rozdziały w monografiach).

(**dalsza część cytatu**) Także w granie Fundacji Stefana Batorego w ramach projektu pt. *Monitoring egzekwowania praw pasażerów lotniczych w Polsce*, nr EOG E1/532. Przygotowywałem założenia do badań społecznych w obszarze egzekwowania praw pasażerów w Polsce. Weryfikowałem narzędzia badawcze – ankiety i wywiadu- wobec założeń i celu badań oraz ich poprawności metodologicznej. Przeprowadzałem także ocenę metodologiczną uzyskanych danych” (Autoreferat, s. 8, drugi projekt potwierdzony – skan umowy).

Dr R.A. Dobrzeńcki-Łukasiewicz podaje, że publikował w czasopismach: „Nauka, Gospodarka, Społeczeństwo” i „Studia Społeczne” wydawanych w Wydawnictwie Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, a także w czasopiśmie wydawanym przez KUL „Roczniki Teologiczne”, także „Roczniki Teologiczne” Nauki o Rodzinie, w periodyku „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce” wydawanym przez Akademię Ignatianum w Krakowie, również w czasopiśmie „Studia Sociologica” wydawane przez UKEN w Krakowie, ponadto wymienia, **cytuje**: „Higher education of Ukraine in the context of integration to European educational space” 2013, t. 1(43).

Analizując natomiast teksty zamieszczone w czasopismach, można zauważyć, że są to głównie krajowe periodyki. Dlaczego Habilitant pominął liczne czasopisma z zakresu nauk socjologicznych? Liczba publikacji w czasopismach nie jest duża, a periodyki się powtarzają. Warto publikować także w innych, licznych czasopismach ze specyfikacją nauki socjologiczne, które wymieniono na liście ministerialnej. W przedłożonym wykazie dominują rozdziały w monografiach.

Podkreślam, że wykaz publikacji nie jest starannie przygotowany, egzemplifikacją mogą być:

- Habilitant nie podaje stron przy publikacjach;
- punkt 33 – Roland Łukasiewicz, „Bezdomność emigranta w koncepcji innego, obcego”, Zbiór Prac Naukowych, Rivne 2014 – jak to odczytać?;

- punkt 37 - Roland Łukasiewicz, „Potrzeby współczesnej rodziny jako aspekt ekskluzyj”, [w:] „Potrzeby człowieka współczesnego i ich zaspokajanie”, KUL, M. Łuka, E. Sęk(red.), 2013 (pkt.4) - jak to odczytać?;
- punkt 9 - Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie nr 20(1)2018 (20 pkt.) - jak to odczytać?;
- punkt 41 - Roland Łukasiewicz, „Relacje intragrupowe „starej” i najnowszej emigracji polskiej w Niemczech”, [w:] „Polacy w Niemczech przeszłość terażniejszość przyszłość”, Z. Klimaszewski (red.) Publikacja finansowana ze środków Światowej rady (ma być Rady!) Badań nad Polonią, którego jestem członkiem, Agencja wydawnicza (raczej Wydawnicza!) Ekopres2012 - jak to odczytać?;
- w zapisach pojawiają się błędy ortograficzne, np.:
 - punkt 13 - jest „Studia społeczne”, ma być „Studia Społeczne”;
 - punkt 32 - jest Akademia obrony Narodowej, ma być Akademia Obrony Narodowej;
 - punkt 45 - jest Wyższa Szkoła Stosunków międzynarodowych i Amerykanistyki w Warszawie, ma być Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki w Warszawie.
 - punkt 2 - jest Roland Łukasiewicz, „Sprawozdanie z konferencji Mazowieckiej Sieci Edukacyjnej „Edukacja narzędziem rozwoju lokalnego, [w:] Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce, 35/1/2015 instytut Nauk o Wychowaniu, Akademia Ignatianum Kraków, ma być Instytut Nauk o Wychowaniu.

Nie będę wskazywała, które z czasopism są najważniejsze, najbardziej znane itd. Z jednej strony lista ulega bardzo częstym modyfikacjom i punktacja się zmienia, a z drugiej periodyki mają określone pola tematyczne, a zatem Autor powinien publikować w tych czasopismach, w których zainteresowanie wpisują się przeprowadzone badania i analizy. Zaznaczam, nie kieruję się i nie odnoszę się tutaj do tzw. wskaźników naukometrycznych (Roland Łukasiewicz, Google Scholar w dniu 6.12.2024 r., cytowania 3, h-indeks 1). Po zapoznaniu się

z publikacjami przekazanymi przez Habilitanta (folder nr 6 Publikacje), podkreślam, że (odnoszę się do autorskiego tekstu Habilitanta):

- niektóre teksty są bardzo krótkie, np. punkt 17 - Roland Łukasiewicz, „Bezdomne dzieci” Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie, *Studia Społeczne* 14 (1) 2016 - tekst liczy 2,5 strony, wywód jest powierzchowny, chaotyczny;
- tekst (brak w wykazie - Dorobek naukowy, znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Bezdomne dzieci w warunkach współczesnej Unii Europejskiej*, „*Studia Społeczne*” 2016, 14(1), s. 113-122 - jaki był dobór próby do badań? (s. 118); w oparciu o jakie kryteria dobrano państwa? (s. 120); jaka była liczba badanych?; co to jest: metoda, technika i narzędzie badawcze? (s. 118);
- tekst (brak w wykazie - Dorobek naukowy, znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Bezdomni wobec pracy jako przedmiotu reintegracji społecznej* - czy ten tekst został opublikowany? W folderze znajduje się tylko plik z komputera;
- tekst (brak w wykazie - Dorobek naukowy, znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Bezdomność z wyboru*, „*Studia Społeczne*” 2016, nr 14(1), s. 94-99 - Habilitant napisał, że posiada doświadczenie w zakresie badania w środowisku bezdomnych, a także w listopadzie 2014 r. przeprowadził rozmowę w Paryżu, na ulicy z osobą doświadczającą bezdomności - jaka metoda, technika, narzędzie zostało zastosowane podczas badań?; jaki był dobór próby?;
- w folderze nr 6 Publikacje znajduje się Biblioteka Narodowa, *Bibliografia zawartości czasopism z 2015 r.* - nie wiem, w jakim celu Habilitant umieścił taki plik, liczący 1271 stron?;
- teksty (znajdują się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Kondycja psychofizyczna społeczeństwa - rok w pandemii i Kształtowanie postaw „obojętności zawodowej” - współczesny wymiar wynagradzania /*

- - czy te teksty zostały opublikowane? W folderze nr 6 znajdują się tylko pliki z komputera;
- tekst (znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Bezdomni wobec służb i instytucji wsparcia (wprowadzenie do zagadnień rezyliencji osób bezdomnych)* - czy ten tekst został opublikowany? W folderze znajduje się tylko plik z komputera; jaki był dobór próby do badań? jaka była liczba badanych, ich charakterystyka?; co to jest: metoda, technika i narzędzie badawcze?;
 - tekst (znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Pedagogika Marii Montessori w kierunku inkluzji społecznej* [w:] *Autokreacja innowacyjna w Procesie wychowawczym*, red. I. Kust, J. Michalak-Dawidziuk, Wydawnictwo Wyższa Szkoła Menedżerska, Warszawa 2016, s. 233-246 - tekst wpisuje się w pole badawcze pedagogiki;
 - tekst (znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Kreowanie kompetencji informatycznych w projektach edukacyjnych* - czy ten tekst został opublikowany? W folderze znajduje się tylko plik z komputera; tekst wpisuje się w pole badawcze pedagogiki;
 - teksty (znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Przestrzeń społeczna z perspektywy bezdomnych i Między monogamią a promiskuityzmem - współczesny model powstawania i przemian rodziny-* czy te teksty zostały opublikowane? W folderze znajdują się tylko pliki z komputera;
 - teksty (znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) Roland Łukasiewicz, *Niepełnosprawność w rodzinie w kontekście wykluczenia społecznego* - zawiera niepoprawne zapisy np. s. 64: jest „Roczniki teologiczne” ma być „Roczniki Teologiczne”; jest B. Szutz ma być B. Szluz.
 - recenzja Roland Łukasiewicz, monografia „Lucjan Turowski. Andragogika ogólna. Wydawnictwo Akademickie „Żak”. Warszawa 1999” (znajduje się on w folderze nr 6 Publikacje) czy ten tekst został opublikowany?

W folderze znajduje się tylko plik z komputera – recenzowana książka nie wpisuje się w pole badawcze nauk socjologicznych, lecz pedagogiki (andragogika jest subdyscypliną pedagogiki zajmującą się kształceniem osób dorosłych).

Konkludując, dorobek Habilitanta jest niespójny, nierówny pod względem zawartości merytorycznej, wpisuje się w pola badawcze częściowo pedagogiki, także nauk socjologicznych. Habilitant powinien nadal rozwijać swój warsztat badawczy i publikować teksty także w innych czasopismach ze wspomnianą specjalizacją – nauki socjologiczne, ponieważ droga naukowca jest dynamiczna i wiąże się z dalszym progresem.

Habilitant uczestniczy w konferencjach naukowych, prezentując własne autorskie referaty. Jest zaangażowany w prowadzenie procesu dydaktycznego studentów – prowadził zajęcia z kilkudziesięciu przedmiotów wpisanych w pole nauk socjologicznych i pedagogiki. Posiada osiągnięcia organizacyjne, a także popularyzujące naukę. Praca Habilitanta została doceniona, punkt 4 – Medal Komisji Edukacji Narodowej w 2013 r. (na s. 11 jest w 2017 r.?). Dr Roland A. Dobrzeńcki-Łukasiewicz posiada plany badawcze, co podkreślam i doceniam.

Szczegółowe zapoznanie się z dokumentacją i przedłożonymi publikacjami Habilitanta skłoniło mnie do refleksji. Prace przedstawione do oceny wpisują się w pole nie tylko nauk socjologicznych, także pedagogiki (Habilitant podał, że kieruje Katedrą Pedagogiki). Dorobek naukowy Habilitanta jest niespójny, zróżnicowany pod względem zawartości merytorycznej (uwagi zamieściłam powyżej).

Opinia o osiągnięciu naukowym stanowiącym znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki socjologiczne

Dr R.A. Dobrzeńcki-Łukasiewicz wskazał monografię pt. *Bezdomność i bezdomni w opinii społeczeństwa polskiego*, PWN, Warszawa 2023, 465 s., jako osiągnięcie naukowe. Uwagi do wyводу naukowego (podaję stronę w monografii, w cudzysłowie przywołuję autorski tekst Habilitanta):

- s. 21 – brakuje odniesienia do konkretnych badań, na które Habilitant się powołuje – „Od wielu lat podkreślam nie tylko w swoich badaniach, ale także w realizowanych wspólnie z różnymi stowarzyszeniami projektach wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności, potrzebę tworzenia nie samych ośrodków wsparcia, ale też bardzo ważnych mobilnych miejsc, gdzie osoby bezdomne mogłyby się wykapać, odświeżyć, pozostawić bez lęku garderobę lub też ją wymienić. Nie zauważyłem żadnego ruchu w tym zakresie. Te i wiele innych spraw pozostaje wciąż niezłatwionych”;
- s. 23 – brakuje odniesienia do konkretnych badań, na które Habilitant się powołuje – „Zdarzenie opisane w prologu zaistniało podczas badań realizowanych w jednym z większych miast Polski...”;
- s. 25 – niepoprawny przypis dolny do ³R. Łukasiewicz, „Poławiacze pereł”..., op. cit. – „Leszek Stankiewicz opisał jako stereotyp w postrzeganiu społecznym: to ludzie, którzy wybrali wolność i odmienny sposób życia, niezwiązany z przestrzeganiem podstawowych norm i wartości społecznych, inaczej mówiąc wybrali bezdomność³”
- s. 27 – brak przypisu – „Umberto Eco stwierdził w jednej ze swych książek, że w przyszłym społeczeństwie najniższą klasę stanowią będą ci, którzy nie potrafią posługiwać się komputerem, a telewizję traktują jako jedyne, prawdziwe źródło informacji”;
- s. 31 – brak przypisu – „Niespełna dekada wystarczyła, by w Europie zanotowano siedemdziesięcioprocentowy wzrost bezdomności”;
- s. 31 – brak przypisu – „Ma się to stać między innymi dzięki podpisanej w Göteborgu deklaracji ustanawiającej zasady i prawa niezbędne dla tworzenia sprawiedliwych i sprawnie funkcjonujących rynków pracy oraz systemów opieki społecznej w XXI wieku”;
- s. 31 – kolokwializmy w tekście „Podam banalny, acz bardzo jaskrawy przykład: jeśli z braku wiedzy zaczniemy gasić pożar benzyną, to efekty będą raczej opłakane”;

- s. 32 – brak przypisu – „Osoby bezdomne często padają ofiarami przemocy, przestępstw oraz stygmatyzacji społecznej – do kwestii tej odniosę się w dalszej części pracy. Co istotne, zmienia się także profil populacji bezdomnych w Europie, pojawia się coraz więcej dzieci, migrantów, mniejszości, kobiet i rodzin”;
- s. 32 – brak przypisu – „Jak wspomniałem, dotychczas bezdomność nie była zjawiskiem najczęściej wskazywanym jako najważniejszy problem społeczny wymagający pilnego rozwiązania. W większości przypadków badania podają błędne wskazania ilościowe (błędy metodologiczne) bezdomności w Polsce, a tym samym niewłaściwie oceniają dynamikę rozwoju zjawiska bezdomności w naszym kraju”;
- s. 32 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „W bezdomności kumulują się zachowania błędne, destrukcyjne i autodestrukcyjne, nacechowane osobowością dotkniętej nią osoby”;
- s. 33 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Na potrzeby badań ankietowych w niniejszym opracowaniu, tak jak i w innym badaniu, które zrealizowałem, posłużyłem się metodą analizy dokumentów w zakresie analizy fotografii⁶” – przypis „⁶ W przypadku tych badań wykorzystałem eksperyment: zwróciłem się do określonej grupy osób, aby zrobiły zdjęcia osobie lub osobom bezdomnym. Analiza zebranych zdjęć także pozwoliła na poznanie, jak ludzie widzą osoby bezdomne. Badanie zostało przeprowadzone w tym samym czasie co badania ankietowe. Badanie to stanowi odrębną pracę naukową”;
- s. 34 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Mamy tu więc dwie płaszczyzny: grupę bezdomnych i grupę społecznych relacji z osobami niebezdomnymi”;
- s. 34 – kolokwializmy / określenia pejoratywne w tekście – „Można jako przykład podać sytuację osoby bezdomnej, która dzięki działaniom instytucji wychodzi z bezdomności i chce pracować, a trafia na mur niechęci ze

strony pracodawców mających negatywny stosunek do osób bezdomnych i uważających je za nierobów, złodziei czy kombinatorów”;

- s. 38 – brak przypisu do źródeł – „Analizując problem społeczny bezdomności, należy uwypuklić istotną kwestię, jaką jest brak wiedzy na temat rzeczywistej liczby osób bezdomnych, którą na podstawie różnych źródeł określa się od 30 do nawet 300 tysięcy. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym formalnie udzielona została pomoc przez ośrodki pomocy społecznej. Liczba ta ulega okresowym zmianom, oscylując wokół 30 tysięcy”;
- s. 38 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Nigdy jednak nie da się ocenić rzeczywistej skali tego zjawiska, chociażby ze względu na takie elementy, jak: brak odpowiednich narzędzi pomiaru, niedoskonałe definiowanie problemu oraz swoiście rozumiane poczucie wolności u samych bezdomnych, którzy nie chcą poddać się „statystycznej analizie danych”;
- s. 39 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Grupa tych osób może być (jeśli zostanie zliczona) jedynie statystyczną daną, ale nie stanie się materiałem, z którym mogłaby pracować ogólnie ujęta polityka wsparcia”;
- s. 39 – brakuje przypisu, zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Syntetyczne opracowania z dziedziny polityki społecznej podkreślają narastające tempo zjawiska, wykraczanie jego zasięgu poza grupy i środowiska tradycyjnie kojarzone z bezdomnością, a problem ten staje się coraz poważniejszy. Z obserwacji bezdomności wynika, że obecnie, biorąc pod uwagę różną literaturę, a także doświadczenia programów pomocowych oraz wykonywane badania w środowisku osób bezdomnych, nie można określić dokładnych danych ilościowych”;
- s. 40 – brak przypisu – „Warto przytoczyć tu ciekawe podejście prezentowane przez Richarda Titmussa, a zawarte w cytowanej pozycji,...”;
- s. 41 – brak przypisu – „Działania te, jak nadmienia Rawls, dotyczyłyby praw i swobód obywatelskich, a także szans i zdolności, dochodu, bogactwa oraz poczucia własnej wartości”;

- s. 41 – nieprawidłowy przypis – „John Rawls podkreśla, iż ważnym elementem jest stworzenie pryncypiów determinujących określony podział dóbr. Zasady sprawiedliwości społecznej dostarczają reguł, na których opiera się prawidłowa dystrybucja korzyści i kosztów kooperacji społecznej²⁹” – przypis „²⁹ B. Lund, Sprawiedliwość rozdzielcza a polityka społeczna, [w:] M. Lavalette, A. Pratt, Polityka społeczna..., op. cit., s. 157”;
- s. 44 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Częstokroć osoby bezdomne przebywają na klatkach schodowych w blokowiskach, na osiedlach w określonych dzielnicach. Są to miejsca, w których wymagane jest uwrażliwienie społeczności lokalnej. Dzięki integracji takich społeczności można nie tylko monitorować liczbę osób potrzebujących pomocy, ale także w sposób istotny wspomagać działania lokalnych instytucji wsparcia przez monitorowanie sytuacji i interwencję w sytuacjach zagrożenia”;
- s. 46 – niezrozumiały i chaotyczny wywód – „Już na początku systematycznego zajmowania się problematyką bezdomności badacze zdawali sobie sprawę z szerokiego spektrum zjawiska bezdomności oraz procesu wchodzenia w nią. W początkach zmian systemowych w Polsce Krystyn Wierzbicka wskazywała, iż: „bezdomności nie sposób zdefiniować w oderwaniu od kulturowego i społecznego kontekstu, a także czynników określających kulturę mieszkaniową, system norm i wartości wyznaczających sposoby zamieszkiwania, środowiskowych wzorów wejścia w posiadanie własnego domu”¹. To wprowadzenie powinno być wstępem do działań w zakresie chociażby proponowanego swego czasu projektu Najpierw mieszkanie, który w mojej ocenie – jeśli się weźmie pod uwagę podejście Wierzbickiej – nie ma szans realizacji w naszych warunkach społeczno-kulturowych, a przede wszystkim gospodarczych i ekonomicznych”;
- s. 46 – kolokwializmy w tekście – „Mówię tu oczywiście o domach „zdrowych”;
- Habilitant szeroko odnosi się do polityki społecznej, także jej historii, badaczy (s. 52 i nast.). Odnoszę wrażenie, że wywód jest nasycony treściami, które nie w pełni łączą się z tematem monografii. Egzemplifikacją mogą być: s. 55 – „Można

uznać, że nauka o polityce społecznej jest wieloprzecmiotowa”; na s. 57 – „Nauka o polityce społecznej jest dziedziną zajmującą się działaniami w zakresie sfery publicznej i niepublicznej...”; s. 65 – „Innymi słowy, politykę społeczną możemy określić jako celową działalność państwa, związków zawodowych, podmiotów samorządowych i innych organizacji, która zmierza do poprawy warunków pracy i bytu szerokich warstw społeczności, a także stosunków społeczno-kulturowych, które prowadzą do optymalnego zaspokojenia potrzeb społecznych i indywidualnych ludności”; s. 69 – „Pierwszą normatywną formą ingerencji państwa w opiekę społeczną było ustanowione w 1601 roku w Anglii tak zwane prawo ubogich, które nakładało na gminy obowiązek udzielania pomocy osobom...”.

s. 52 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Organizacje pozarządowe to także miejsce...”;

s. 54 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „W przypadku polityki społecznej oznacza to, że problemy lokalne pozostają przede wszystkim sprawą danego samorządu, a inne organy ingerują w tę dziedzinę tylko pomocniczo, biorąc pod uwagę skalę całego regionu czy kraju²⁶. Jest to zasada funkcjonowania Unii Europejskiej, będąca także elementem Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Stanowi jednak autonomiczny obszar regulacji krajowych, wyłączony spod koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego Unii Europejskiej”;

s. 55 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – nowa myśl Autora: „Wymaga to samodzielności i jasnej wizji dotyczącej swojego miejsca w społeczeństwie i wspólnocie”;

s. 59 – zdanie jest niezrozumiałe dla czytelnika – „Obecnie kładzie się nacisk na znaczenie niepaństwowych podmiotów polityki społecznej, które w swym działaniu wchodzi w różne układy, na przykład instytucje międzynarodowe, ugrupowania polityczne, organizacje pozarządowe, firmy, a także indywidualni społecznicy. Siła oddziaływania podmiotów polityki społecznej i sposoby ich funkcjonowania są różne. Podmioty

- pozarządowe zazwyczaj nie dysponują środkami prawnymi. Inaczej są także wyposażone państwa (w zależności, czy są bogate czy biedne)”;
- s. 61 – w tekście stosowane są kolokwializmy, przypis 48 – „Wpłynął jednak na powstawanie innych zjawisk społecznych – niekoniecznie dobrych dla gospodarki – na przykład pogłębienie problemu wyuczzonej bezradności czy dziedzicznego cwaniactwa”; tekst s. 64 – „Tym samym każdy podmiot – człowiek – jest integralną częścią społeczeństwa, której nie można wyrzucić poza nawias, a jeśli się tam znalazła, należy dopełnić wszelkich starań, by ją stamtąd wyciągnąć”; tekst s. 84 – „Dla przykładu można podać organizacje pozarządowe, które organizują wszelkiego rodzaju „zrzutki” „składki”, „ściepy”;
- s. 66 – Autor podejmuje rozważania poza polem badawczym nauk socjologicznych – tytuł rozdziału: „Pomoc społeczna i uwarunkowania prawne wsparcia osób bezdomnych”;
- s. 66 – odwołanie do „Abraham. H. Maslow”, przypis do „A. Kozłowska”;
- s. 67 – brakuje przypisu do źródła prawa – „Ustawa wskazuje, że osobie będącej w potrzebie (kryzysie bezdomności), która ze względu na wiek, stan psychofizyczny, chorobę czy nałogi wymaga częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze i specjalistyczne świadczone w schronisku dla bezdomnych”;
- s. 68 – brakuje przypisu – „Badacze społeczeństwa, odnosząc się...”;
- s. 71 – niepoprawnie zbudowany tekst – „Ustawa mówi wyraźnie...”, s. 77 – przypis ¹⁹ „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 75 mówi...”;
- s. 72 – brakuje przypisu – „Dzisiaj „Markot” posiada 56 domów w Polsce...”;
- s. 73 – brakuje przypisu – „Takimi działaniami z wykorzystaniem wolontariatu zajmuje się na przykład projekt Medycy na Ulicy stworzony przez Annę Jastrzębską (...).W ramach akcji udaje się im pomóc kilku tysiącom osób bezdomnych rocznie i to jest realne wsparcie”;

- s. 74 – brakuje przypisu – „Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez Główny Urząd Statystyczny w 90% organizacji trzeciego sektora w Polsce w 2012 r. korzystano z pracy społecznej (tj. z pracy wykonywanej dobrowolnie i bez wynagrodzenia). Ustalono też, że w organizacjach, które brały udział w badaniu, łącznie wolontariat świadczyło 2,3 mln osób”;
- s. 75 – brakuje przypisu – „Gdyż, jak wskazują badania, osoby bezdomne często migrują...”;
- s. 77 – jest „zapisy”, ma być przepisy prawa – „Przeciwdziałanie bezdomności jest priorytetem w hierarchii obowiązków władz publicznych, o czym świadczą chociażby zapisy zawarte w art. 75 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹⁹”;
- s. 77 – nie ma przypisu, a tytuł jest błędny – „konwencji stambulskiej...”;
- s. 77 – niepoprawnie zbudowany tekst – „Problemy społeczne są w zakresie działań wielu działów administracji rządowej”;
- s. 78 – brakuje przypisu – „NIK podkreśla...”; s 79 – „We wspomnianym raporcie NIK...”; „Projekty te nie doczekały się realizacji. Postulaty zostały także zgłoszone Prezesowi Rady Ministrów przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w piśmie z dnia 27 maja 2015 r.”;
- s. 79 – niezrozumiały tekst – „Jak zostało wyraźnie wskazane, porządek ustawowy wobec osób będących bezdomnymi i wymagających wsparcia wynika z ustawy o pomocy społecznej”;
- s. 80 – w tym miejscu przypis jest w tekście, ale w monografii są przypisy tzw. dolne – „w art. 3 ust. 2 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688, z późn. zm.)”;
- s. 81 – brakuje przypisu – „W 2020 roku Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przekazało na różne formy pomocy bezdomnym środki finansowe w wysokości ponad 5 milionów złotych”;
- s. 82 – brakuje przypisu, niepoprawnie napisany tekst – „W polskiej rzeczywistości samorządowej różnych szczebli bardzo często zdarza się, iż

- funkcjonują obok siebie niespójne dokumenty o znaczeniu strategicznym, często sprzeczne w swoich zapisach”;
- s. 84 – niewłaściwy przypis – „Zasada pomocniczości ma rangę konstytucyjności na mocy ustawy zasadniczej z 2 kwietnia 1997 r.³²”, przypis (³² E. Popławska, *Zasada subsydiarności w traktatach z Maastricht i Amsterdamu*, Scholar, Warszawa 2000, s. 117;
- s. 93 – brakuje przypisu – „Jednocześnie należy się zgodzić z Davidem Harleyem...”;
- s. 96 – brakuje przypisu – „Martin Heidegger...”;
- s. 96 – brakuje przypisu – „Warto przytoczyć w tym miejscu słowa Manuela Castellsa...”;
- s. 97 – niewłaściwy przypis – „Odnosząc się do tez Marca Augégo...¹⁵”, przypis ¹⁵ I. Boruszkowska, *Tekst infirmeryjny albo topografia doświadczenia medycznego [Infirmary text or the topography of medical experience]*, „Przestrzenie Teorii” 2017, nr 28; na s. 99 – ponowne przywołanie Marca Augégo i brak przypisu;
- s. 98 – niewłaściwy przypis – „Przestrzeń społeczną na podstawie analiz Floriana Znanieckiego...”, przypis ¹⁸ A. Wallis, *Socjologia przestrzeni*, NOWA, Warszawa 1990;
- s. 99 – brak przypisu – „...wskazania ostatniej Diagnozy społecznej...”;
- s. 101 – niewłaściwy przypis – „Trafnie zauważa Wojciech Burszta...²⁴”, przypis ²⁴ M. Augé, *Nie-miejsca...*, op. cit., s. 53;
- s. 103 – niewłaściwy przypis – „Uzupełnieniem słów Augégo mogą być piękne i jednocześnie smutne słowa Kathrin Franke...³⁰”, przypis ³⁰ A. Spruch, *O miejscach i nie-miejscach i oswojaniu...*, op. cit;
- s. 104 – niepoprawny tekst– „Bauman odnosi się do słów Stevena Lustry...”, a w przypisie ³¹ Bauman odniósł się w swojej publikacji do książki Stevena Flustry’ego *Building paranoia*; patrz: Z. Bauman, *Globalizacja. I co z tego dla ludzi wynika*, PIW, Warszawa 2000, s. 27–28;

- s. 107 – brak przypisu – „Rzecznik Praw Obywatelskich ogłosił specjalny program do walki z bezdomnością...”;
- s. 109 – brakuje przypisów, stosowanie kolokwializmów – „W latach 2016–2018 tylko jedna spośród 34 skontrolowanych instytucji (...) jeśli chodzi o publiczne pieniądze, że nie są one wyrzucane w błoto (...) Jak stwierdza NIK, nakłady na pomoc bezdomnym rosną. Z danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, podawanych co dwa lata, wynika, że na działania pomocowe na rzecz osób bezdomnych wydano ze środków publicznych ponad 270 milionów złotych...”;
- s. 109 – niezrozumiały tekst – „Realizując te założenia, nowelizacje ustaw modyfikują problematykę bezdomności oraz narzędzia, jakimi należy się posługiwać w pracach obejmujących ten obszar”;
- s. 110-111 – brakuje przypisu – „Dla przykładu, nowelizacja ustawy w 2016 r. wprowadziła zmiany (...) Ustawa dotycząca problematyki bezdomności reguluje (...) nowelizacja ustawy, zgodnie z którą kontrolę OPS...”;
- s. 111 – stosowanie kolokwializmów – „wszelkie programy aktywizujące tę społeczność są raczej straszakiem niż zachętą do działania”; s. 129 – „Strach pomyśleć...”;
- s. 111 – tekst nie jest w pełni zrozumiały dla czytelnika – „Osoby bezdomne, jeśli chcą, to wyjdą z bezdomności i skorzystają z każdego rodzaju wsparcia, nawet najmniejszego i nie są do tego potrzebne ministerialne ustawy – wyjście z bezdomności jest jak wyjście z nałogu – osobie, która chce, wystarczy najmniejsze wsparcie”;
- s. 111 – jest w „zapisach”, ma być przepisach prawa, tekst nie jest zrozumiały dla czytelnika – „Braki w ustawowych zapisach...”; s. 112 – „Brak norm prawnych, luki ustawowe (...). Doprecyzowania wymagają także zapisy...”;
- s. 111 – tekst nie jest w pełni zrozumiały dla czytelnika – „Co z tego, że ministerstwo realizuje co dwa lata „liczenie bezdomnych”, skoro nie przynosi to wymiernych korzyści i nie przekłada się na działania. Co nam da zdobycie i tak niepewnej ogólnej liczby osób bezdomnych? Co nam

- przyniesie – prócz wiedzy i może naukowych materiałów – realizowana przy okazji ankieta? Zdobywane informacje nie przekładają się bowiem na działania i nowe ustawy”;
- s. 112 – brak przypisu – „Nie prowadząc analizy skuteczności działań podjętych na rzecz osób bezdomnych, ministerstwo narusza ustawę o pomocy społecznej”;
- s. 113 – brakuje przypisu – „Problematyczne jest także monitorowanie danych dotyczących dostępności miejsc w jednostkach, w których mogą się schronić osoby bezdomne. Dane posiadane przez wojewodów są niekompletne. A brak danych w tym zakresie uniemożliwia monitorowanie dostępności placówek i nadzorowanie pomocy...”;
- s. 115 – brakuje przypisu – „W ocenie opartej na badaniach...”;
- s. 119 – brakuje przypisu – „Margaret Mead...”;
- s. 122 – jakie jest uzasadnienie dla takiej tezy – „Dziś nawet samo środowisko nauczycieli akademickich jest „zepsute” korzystaniem chociażby z informacji zawartych w Wikipedii”;
- s. 123 – niewłaściwy przypis – „Zbiegniew Oniszczyk”, przypis ²³ A. Kozłowska;
- s. 124 – niewłaściwy przypis – „Piotr Poławski”, przypis ²⁷ A. Pindral;
- s. 126-127 – brakuje przypisu – „ Zygmunt Bauman (...), Ryszard Kapuściński (...), Weronika Fibich, Adam Ptaszyński...”;
- s. 134 – niewłaściwy przypis – „Gabriel Tarde (...), Waltera Lippmanna...”, przypis ³ S. Kuśmierski...;
- s. 137 – błąd w nazwisku – jest przypis ¹⁰ A. Gidens, ma być A. Giddens;
- s. 138 – brakuje przypisu – „Polski Sondaż Uprzedzeń, przeprowadzony w 2013 roku przez Centrum Badań nad Uprzedzeniami, pozwolił nakreślić profil postaw Polaków wobec grup o zróżnicowanym statusie socjoekonomicznym. Reprezentatywna próba 965 respondentów – w tym 498 kobiet i 467 mężczyzn w wieku od 18 do 88 lat...”;
- s. 154 – niepoprawny przypis – „Jan Mazur...”, przypis ² M. Nózka;
- s. 154 – brakuje przypisu – „Jean Jacques Rousseau...”;

- s. 180 – niepoprawny przypis – jest „Galtung...”, a przypis ¹¹ R. Łukasiewicz;
- s. 185, 308 – brakuje przypisu – „pojęcie Marca Augégo...”;
- s. 186 – brakuje przypisu – „terminologię Rolanda Barthesa...”;
- s. 190 – niepoprawny przypis – „Bernarda Weinera...”, przypis ¹⁴ P. Gasparski;
- s. 215 – niepoprawny przypis – „Charlsa Cooleya (...) George’a Meada...”, przypis ⁷ W. Dymarczyk, E. Goffman;
- s. 310 – niepoprawny przypis – „Oliwa-Ciesielska”, przypis ³ I.B. Kuźma;
- s. 163 – w monografii Habilitant jedynie przytoczył (s. 72) definicję osoby bezdomnej, którą zaczerpnął z ustawy o pomocy społecznej – „(...) problematyki bezdomności, którą w obszernym zakresie zamieściłem w książce pod tytułem „Poławiacze pereł”, eurobezdomność w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych³, jak również w opracowaniach naukowych w formie artykułów. Opracowanie zagadnienia bezdomności także zawierało autorską definicję bezdomności opartą na własnych badaniach tej grupy społecznej i spostrzeżeniach zdobytych w kilku krajach Europy” (Habilitant nie przedłożył tej książki);

Habilitant nie odniósł się, nie podjął analizy definicji osoby bezdomnej przywołanej z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Podkreślam, że definicja ta była poddana analizie (m.in. B. Szluz, *Świat społeczny bezdomnych kobiet*, Warszawa 2010, s. 24) i budzi pewne wątpliwości. Autor nie przytoczył również własnej autorskiej definicji bezdomności i osoby bezdomnej. Zaznaczył, że zawarł ją w innej własnej monografii, ale jej nie przedłożył. Habilitant powinien zdefiniować dwa pojęcia zawarte w tytule monografii, aby właściwie przygotować projekt badawczy.

- s. 163 – jaki był dobór próby? – „Ponieważ założone badania dotyczyły społecznej postawy – czyli licznej populacji – nie było możliwe przebadanie wszystkich osób przynależących do grupy społecznej. Dlatego też przeprowadziłem badania reprezentacyjne skoncentrowane na części badanej zbiorowości. Dzięki temu, mam nadzieję, udało się zdobyć ilościowe i porównywalne dane o określonym zakresie tematycznym

w sytuacji, gdy nie ma realnych możliwości przebadania wszystkich osób z danej populacji”; na s. 174 – odnalazłam określenie „doborem kwotowym...”;

s. 167 – czy to jest hipoteza? – „Podjęte problemy badawcze, w ślad za celem badań, wpłynęły na konstrukcję wielu hipotez. Podjęte zagadnienia to: 1. Jaki poziom wiedzy na temat problemu bezdomności funkcjonuje w społeczeństwie? 2. Jaki wpływ na kształtowanie...” (podkreślam, należy ostrożnie stosować określenie „wpływ”);

Habilitant napisał (s. 170-171), że respondentami były osoby „w wieku 16-65+ lat”?; dodał, że „arkusz jest w załączniku” (ja nie odnalazłam załącznika w książce). Nasuwają się pytania: czy Autor posiada zgodę rodziców na uczestnictwo w badaniach osób poniżej 18 roku życia? Kolejne nasuwające się wątpliwości: gdzie konkretnie prowadzono badania? kto te badania realizował? Dodam, że Autor dość swobodnie stosuje w tekście określenia: metoda („metoda.... Jest to jedna z technik...”), technika (“technika tradycyjna”?), niestety nie zawsze precyzyjnie i zasadnie (s. 170-171).

s. 175 – nie jest zrozumiałe założenie – Habilitant napisał, że badano osoby w wieku „16-65+” i założył, że – „W tym przypadku uznałem, że najistotniejszą zmienną będzie posiadanie własnego mieszkania”;

s. 195 – co to jest zmienna? – „Na pytanie o bezdomności w Polsce została wykorzystana kafeteria do wyboru ze zmiennymi...”; czy za pomocą tak postawionego pytania i tak skonstruowanej kafeterii można badać „wiedzę o bezdomności” (tab. 1)?;

s. 210 – pytanie nie jest poprawnie skonstruowane – „Ponieważ pytanie w arkuszu brzmiało: „Jaki % wśród bezdomnych stanowią osoby w wieku?”;

s. 309 – co to jest zmienna? – „Zmienną „często” wskazała większość respondentów (aż 34%)...” i s. 339 – „wśród osób badanych najwięcej występuje wskazań zmiennej Niemcy...”;

- s. 342 i nast. – na stronach są tylko tabele i wykresy, brakuje analizy wyników badań, np. s. 350-351, 355, 357, 358;
- s. 342 – tekst nie jest zrozumiały dla czytelnika – „Jak widać, większym niż Hiszpania wskazaniem jest Francja, badani wskazali tu zmienne „główny” oraz „też sporo” – w sumie ponad 500 badanych”;
- s. 358 – brakuje tekstu – jest tylko fragment zdania „Dla kolejnych zmiennych:”, następnie zamieszczona jest tabela 140;
- s. 362 (np.) – Autor nie podaje numerów tabel i wykresów w tekście, czytelnik nie wie, do której ilustracji graficznej Autor się odwołuje;
- s. 379 – niepoprawny zapis w główce tabeli – „do 20000, 20000-50000, 50000-200000 itd.”;
- s. 394-396 i 406, 421 – niezrozumiałe określenia w tabelach 167-170 – „kobieta religijna, kobieta niereligijna..., katolik niezbyt pobożny, katolik z nazwy..., oczywiście podpisuję się pod tym”; w tabelach 186 i 207 „Analiza korelacyjna wykształcenie vs typowy bezdomny... ćpa”;
- s. 429 i następne – Autor stosuje liczne kolokwializmy, np. „wymaga załatwienia”, „spalone mosty”, „świata nie zbawimy”;
- s. 439 – tekst się powtarza w kolejnych następujących po sobie liniijkach – „Trzeba nie tylko dbać, by skala bezdomności malała. Trzeba także dawać szansę tym, którzy są bezdomni i wspierać tych, którzy dopiero co wyszli z bezdomności. (...) To, że trzeba dbać, by skala bezdomności malała, jest wiadome, to że trzeba dać szansę bezdomnym i wspierać tych, którzy dopiero co wyszli z bezdomności, także...”.

Przedłożona do oceny monografia nie została starannie przygotowana. Znajdują się w niej liczne: braki przypisów do literatury naukowej, źródeł prawa, niepoprawnie skonstruowane przypisy (np. brakuje odwołań do konkretnych stron, precyzji w budowaniu przypisów /odniesień do stron internetowych), tekst nie jest w pełni zrozumiały, a Autor stosuje w nim liczne określenia zaczerpnięte z języka potocznego. Habilitant buduje tekst pisząc w pierwszej

osobie liczbie pojedynczej, w innym miejscu w liczbie mnogiej, a jeszcze w kolejnym w formie bezosobowej.

Reasumując, tekst jest nierówny pod względem zawartości merytorycznej, niespójny, zdarzają się powtórzenia myśli, konkretnych zdań. Część wywodu poświęcona jest polityce społecznej, aspektom historycznym. Jest to wywód wykraczający poza ramy monografii. Brakuje wyraźnego osadzenia badań w teoriach socjologicznych. Wątpliwości budzi przygotowany projekt badawczy (Habilitation nieściśle, chaotycznie stosuje pojęcia – nie odwołuje się do też publikacji z zakresu metodologii badań socjologicznych, aby osadzić swój wywód naukowy¹ – m.in.: metoda, technika i narzędzie badawcze, hipoteza, zmienna, kafeteria, skala), który jest nieprecyzyjny, mam na myśli konceptualizację i operacjonalizację. Wywód naukowy (szczególnie część książki prezentująca wyniki badań i ich analizę) budzi wątpliwości w kontekście wartości merytorycznej. Wnioski z badań i podsumowanie są ogólnikowe i chaotyczne. Literatura, do której sięgnął Autor jest skromna, brakuje w wykazie licznych prac, które powstawały w Polsce od lat 90-tych ubiegłego stulecia, a także wielu prac badaczy zagranicznych. Pomimo zapowiedzi Autora, w pracy brakuje „załącznika”, napisałabym Aneksu, w którym należałoby zaprezentować narzędzie badawcze. Konkludując, monografia nie spełnia przesłanki posiadania osiągnięcia naukowego, stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki socjologiczne.

Konkluzja

Po przedstawieniu swojej opinii na temat osiągnięcia naukowego dra Rolanda A. Dobrzeńckiego-Łukasiewicza oraz istotności jego aktywności w dyscyplinie nauki socjologicznie stwierdzam, że zgodnie z artykułem 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571), Habilitation:

¹ Mam tu na myśli niejednorodność stosowanego nazewnictwa czy typologii, występujących w różnych pozycjach naukowych.

- 1) spełnia przesłankę posiadania stopnia doktora, umożliwiającą mu wnioskowanie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego;
- 2) nie spełnia przesłanki posiadania osiągnięcia naukowego, stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki socjologiczne;
- 3) nie spełnia w pełni przesłanki istotnej aktywności naukowej w dyscyplinie nauki socjologiczne, dotyczy to merytorycznej strony przedstawionego dorobku naukowego – czyli samej istotności tej aktywności w dyscyplinie nauki socjologiczne. Aspekt aktywności naukowej – współpraca z zagranicznymi ośrodkami naukowymi – został w podstawowym zakresie zrealizowany przez Habilitanta.

Oznacza to, że **konkluzja recenzji jest negatywna.**

Beata Szluz

.....

06.12.2024 r.

Beata Szluz